

ПРИЙОМИ АДАПТАЦІЇ В ЧАСІ Й ПРОСТОРИ

В умовах постійної рухливості і зміни соціально-економічних чинників виникає необхідність розв'язувати питання передчасного «морального» старіння житла. Це спонукає фахівців до нових проектних рішень, постійної модернізації житлових будинків. Житлове середовище повинно «взаємодіяти» з його мешканцями, адаптуватися під впливом різних факторів, мати гнучку динамічну структуру, готову до розвитку й змін. Згідно останніх досліджень науковців, житлове середовище має бути адаптивним до мешканців, навколишнього середовища й оточуючих об'єктів. Адаптація може бути як зовнішня, так і внутрішня [1; 2].

Зовнішня адаптація стосується зовнішньої оболонки архітектурного об'єкта, трансформації об'єму або габаритів будівлі за рахунок застосування зовнішніх формотворчих конструкцій – покриттів, що розкриваються, розсувних стін, частин будівлі тощо. Такі об'єкти змінюють свою форму, об'єми, розгортаються в просторі або телескопічно розширюються. Важливим аспектом адаптивного житлового середовища є його адаптація до кліматичних умов. Стратегічні рішення, щодо розташування та компонування будівлі можуть значно знизити ризики, пов'язані зі зміною клімату (підвищенням температури, дефіцитом водних ресурсів, сильним вітрам тощо). Проектування таких будинків сприяє досягненню нульового впливу через здатність будівлі адаптуватися до змін клімату без необхідності реконструкції або перебудови, використовуючи протипаводкові засоби, дренажі, ландшафтні прийоми, пасивне охолодження, підсилені фундаменти. Доречним у цьому випадку буде і використання альтернативних джерел енергії, які є потенціалом для зниження собівартості, підвищення надійності обслуговування, енергоефективності та енергетичної незалежності. Допомагають пристосуватися до навколишнього середовища й існуючі адаптивні технології у будівництві – матеріали фазової зміни, здатні зберігати та випускати великі обсяги енергії. Одним із прикладів є електрохромні вікна, які дозволяють контролювати кількість світла і тепла. Це дає можливість використовувати вікна як енергозберігаючі пристрої. Для зовнішньої адаптації будинки повинні мати розумно обраний проектний майданчик. Моделювання генплану з урахуванням можливого розвитку об'єкта у часі та змін, пов'язаних із сезонними адаптаціями, передбачає якісне використання території залежно від пори року і її резервні можливості для

різноманітних сценаріїв. Зовнішня адаптація сприяє розширенню житлового простору шляхом додаткових надбудов або прибудов до існуючого об'єму за рахунок резервних житлових територій.

Внутрішня адаптація стосується внутрішніх елементів, змінюваних в межах зовнішньої оболонки. Внутрішня адаптація житлового середовища здійснюється за допомогою розсувних стін, перегородок, завіс, перекриттів і підлог, мобільних конструкцій та елементів меблів без зміни загальних габаритів житлового будинку. Поштовхом для практичної реалізації таких ідей та задумів став розвиток технологій, будівельних конструкцій, інноваційних підходів до сучасних життєвих стандартів. Вони дають можливість створювати мобільні перегородки, трансформовані елементи предметного наповнення житлового середовища, конструктивні схеми, здатні збільшити життєвий простір як по вертикалі, так і по горизонталі.

Застосування в архітектурі сучасних цифрових технологій спонукає передбачати адаптацію будівель до них. Поверхні будівель стають засобом передачі інформації. Останнім часом стали широко використовуватися *інтерактивні прийоми* та інструменти медіа-технологій – світлодіодні та аудіо-інсталяції. Інтерактивність в архітектурі розуміється як двобічний інформаційний обмін між екстер'єрними поверхнями архітектурного об'єкта і споживачем, що знаходяться поза ним, та інтер'єрними поверхнями архітектурного об'єкта і його відвідувачем [3]. Особливе місце займають медіа-фасади, які стають альтернативою традиційним способам реклами, яка заважає естетичному сприйняттю будівель і споруд. [4]

Отже, залежно від характеру перетворення формування адаптивного житлового середовища відбувається на різних рівнях – просторовому (зі зміною загального об'єму будівлі), архітектурно-планувальному (з перетворенням внутрішніх елементів будівлі при збереженні її загальних постійних розмірів) і конструктивному (зі зміною архітектурної оболонки будівлі).

Література

1. Сапрыкина Н.А. Основы динамического формообразования в архитектуре: учебник для вузов / Н. А. Сапрыкина. - М.: Архитектура-С, 2005. – 312 с.
2. Habraken N.J. Supports: an alternative to mass housing / N.J. Habraken; transl. from the dutch by V. Valkenburg. – London: The Architectural Press. – 1972. – 97 p.
3. Анисимов Л. Ю. Принципы адаптации жилища к изменениям условий среды в контексте устойчивого развития архитектуры / Л. Ю. Анисимов // Наука, образование и экспериментальное проектирование в МАРХИ. Мат. науч.-практ. конф. проф.-препод. состава и молодых ученых. – М. : Архитектура-С, 2008. — С. 248—249.
4. Шаталюк Ю.В. Прийоми та принципи формування адаптивної архітектури [Електронний ресурс] / Ю. В. Шаталюк // Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція в світову наукову думку (16-18.05.2016). – Режим доступу: <http://int-konf.org/konf052016/1252-shatalyuk-yu-v-priyomi-ta-principi-formuvannya-adaptivnoyi-arhitekturi.html>. – Назва з екрана.